

sagt ikki beinleiðis pening av sær, men tey kunnu skapa møguleikar fyri peningavinnu. Tey binda saman bý og bygd, skapa samvinnu millum bygðafólk, sum vilja sleppa av við sína grøði av landinum, sína mjólk undan kúnni, og býfólk, sum vilja keypa grøðina og mjólkina. Viðurskiptini liggja mangastaðni so fyrri, at tað kann vera trupult hjá bygdamanninum at sleppa av við sína framleiðslu, tí samferðsluviðurskiptini eru úr lagi. Tí leggur hann ofta ikki lag í at vinna meiri av jørðini, enn hann sjálvur nýtir. Hetta kann vera ein orsök til ta vára støðu jarðabrákið í Føroyum liggur í. Eisini er tað mikið fyrri neyðni, at býurin fær landbrúksvørur. Soleiðis sum vordið er nú, er hungur í keypstaðnum eftir slíkum menniskjum so neyðugum vörum sum mjólk, egg ella kjøt. Hitt føroyska landbrúkið er ikki fært fyrri at koma fram við bræktpartinum av tí, ið spurt verður eftir og biðið verður um. Hin uppvakandi slekt gerst undir slíkum líkindum heilsuveik og gongur aftur bæði líkamliga og andaliga.

So eru tað eisini eini onnur viðurskipti, verd og hóskandi eru at nevna í samband við spurningin um at binda bý og bygd saman. Útróður okkara heima stendur fyrri neyðturvilgari broyting. Maskinbátarnir, sum fjeldin av fiskimennum í Føroyum finga sær frammanundan krignum, sýnast ikki at fara og verða ferini, nýtt verða í framtíðini. Henda tíðin hevur vist, at tey eru ov smá at hava til útróður. Menn halda betur um hin stóra deksbátin. Hann kann betur leggast til við, og hann rúmar sjálvsagt meira, bæði greiðir og fisk. Men hann kann ikki liggja í brimplássum, hann má hava kyrrupláss til akkersstað. Skulu tí bygdamenn fáa sær slíkar bátar,ugu teir hava legu har havnin er góð, t. v. s. í keypstaðnum. Hetta ber til, og soleiðis hava teir tað í øðrum londum t. d. í Noreg. Búgva úti á bygd — ofta langvegis burturi — og hava bát sin liggjandi á havna- staðnum. Men tá krevst hjá monnum, ið bátin eiga og søkja skulu sjógvin frá øðrum staði enn bátplássi, at hava akveg at fara eftir, so lætt og skjótt kann vera at koma imillum, frá og til.

Men samferðsluspurningurin er fyrst og fremst ein peningaspurningur, og hann loysist ivaleyst ikki í stundini. Alt kann gerast bara nógvur peningur er — eisini tað at byggja brýr um sundini í Føroyum og bora hol gjøgnum fjøllini. — At binda oyggjar okkara saman er ein áhugaverd hugsan, men kostnaðurin verður ivaleyst øgilgur, og vit hava nógv at nýta pengar til. Tað man tí vera beinast at fylgja fyrst planinum um at fáa oyggjarveginar gjarðar, so pláss á eini oyggj kunnu standa í vegasambandi hvørt við annað, og bygðin og keypstaðurin kunnast.

Hvussu verður framtíðin fyrri Føroyingar?

Hvur tjóð okkara livsmegi? Hava Føroyingar nógmiðkið initiativ? Hvussu eru møguleikarnir fyrri tjóð okkara? Hvussu eru møguleikarnir fyrri ungum initiativrikum Føroyingum at skapa sær eina framtíð her á landi?

Skal ein kunna døma nakað um, hvussu okkara fólks framtíð verður, so er tað neyðugt at kenna ymisk viðurskipti sum t. d. tey, ið omanfyri standandi spurningar umfata.

Hvur ein tjóð onga livsmegi og einki initiativ — framtakshug — so er tjóðin deyðsdóm. Men hesum viðvikjandi hugsi eg, at vit kunna liva óttaleys. Hugsu vit t. d. um okkara sjómenn, sum fjúrtan ára gamlir fara frá foreldrum sínum og halda út, til teir eru útslitnir av tí harða stríðnum fyrri at bjarga fœði til seg og síni á Suðurlandi ella við Grønland og nú undir krignum, meðan vandarnir fyrri uttan teir gomlu av stormi og havðni eisini komu úr erva frá flogdrekkum og úr havinum frá kavbátunum og sprengiknóttum, so megu vit ásamna, at livsmegi og initiativ trýtur ikki.

Eisini teir menn, sum liva av útróðri saman við t. d. av at gera haga til bō fyrri harvið at vinna mjólk til börnini, sýna eina tilika livsmegi og tilikan framtakshug, at fáastaðni í heiminum man tilfikt finnast. So á tann hátt kunna vit liva óttaleys. Men hví er okkara fólk so fátækt, tá ið vi eiga eitt so raskt og ágrýtið fólk? Hartil er at svara, at Føroyar er eitt fátækt land og tey lól, sum nýtast skulu á landi hava vit ikki.

Havið er ríkt; men tey för og lól, sum skulu nýtast, fyrri at vit kunna fáa rikidómi úr havinum, hava vit ikki — ið hvussu er ikki til fulnar.

Hvussu eru møguleikarnir fyrri initiativrikum unglingum at skapa sær eina framtíð her á landi?

Hartil er at siga, at mangir ungir Føroyingar, sum farnir eru út í onnur lond, hava skapað sær eina framtíð har, og flest allir eru komnir ógvuliga væl fram. Líkindini fyrri at koma fram aðrastaðni tykjast at vera nógv betur enn her á landi.

Teir menn, sum föra skip og hava eydnuna við sær, hava eina tohuliga framtíð fyrri sær; men allir kunna ikki verða skiparar, og hinir hava nógv ov litla inntöku — tá ið undantikinir eru teir, sum nú síðan 1910 hava haft pláss at sigla stóran part av árinum. Kemur hin gamla tíðin aftur, tá menn skulu standa við vaðbeinið á gomlum sluppum og veidda til saltfisk, so verður inntökan so litil, at tað

er hvørki at liva ella doyggja av.

At framtíðin tá verður armóðslig — ikki bert fyrri einstaklingin, men fyrri tjóðina sum heild, er ein sjálfvylgja. Hvat er tá at gera? — Tá er ovseint at gera nakað. Tað, sum bjarga skal tjóð okkara, má gerast nú; tí annars er undirgangurin visur, og einasta bjarging er tann av javnaðarmonnum ávasta leið og sum finst í bóklíningum „Arbeid til öll á sjógvi og landi“. Hari finnst álít og uppskot framsett á tingi av javnaðarmonnum um eitt munagott tvungið lán til vinnulivsgrunnin, ið so saman við øðrum peningastovnum skal veita lán og stuðning líka upp til 95 %, og landsnevndin skal bileggja skipini.

Betri er seint enn ongatið, og sjálvt um kapitalistaumboðsmenninir fyrr hava vent tað deyya oyrað til, so skulu vit rópa á teir einaferð enn — áðrenn tað verður ovseint.

Arbeid til öll á sjógvi og landi má vera herróp Føroyinganna. Við hesum herrópi eiga allir arbeids- og fiskimenn at ganga fram og krevjanýmólans för og arbeidstól.

J. H. Danbjörg.

Seteplir.

Mangur spyr hesa tíðina: „Verða útlendsk eplir ikki at fáast til várs?“

Ja, handilin er friur, so tað er ílt at siga, hvør ið fer at flyta inn, men tað stendur teimum handlandi í boði. — Menn hava ivaleyst varnast um, at Føroya Búnaðarfelag hevur lýst, at felagið útvegar „kontrolerað“ donsk seteplir til sínar limir. — Treytirnar fyrri at koma við í hetta keyp eru:

- 1) at vera ella gerast limur í einum bygðabúnaðarfelag. (Har einki tilfikt felag er, kann fólk venda sær beinleiðis til Føroya Búnaðarfelag).
- 2) at keypt verður gjøgnum bygðabúnaðarfelag, og
- 3) at peningurin, 26,50 kr. pr. 50 kg. verður goldin saman við umbiðingini.

Kontrolerað seteplir vil siga, at veltan, tey eru komin frá, er sýnað einar fyra ferðir um summarid og 2 ferðir sírnað fyrri svörtuspiltu. Tá ein velta soleiðis hevur vist seg friska, kann gróðin úr henni seljast sum „kontrolerað“ seteplir.

Annars tykist tann hugsan at breiða seg millum fólk her, at vit eru noydd til at innføra fremmanda set, tí vit fáa ikki nóg gróða set sjálvi, eplini „útarta“. Hetta er uttan iv mis-

fatað. Heldur er sannleikin tann, at vit hava betri líkindi til at framala friska set, enn tey lond, vit innføra frá. Í Føroyum er nógvi minni av sonevndum virussjúkum enn í hesum londum, og ter eru tá tær bágnastu.

Her var fyrri nøkrum árum síðani ein sovorðin „kontrolevting“ av seteplum í gongd, men hon stóðgaði. — Hvi? — Tí: 1) Fólk tyktust ikki vilja betala tann yvirpris, ið mátti koma uppá, 2) fólk tyktust ikki at tola eftirlitið, tað elvdi mangan ílt blóð og mótagitið mótí arbeidinum, um ein velta varð skotin út av sjúku ella misrøkt, 3) tí eplini hóast eftirlitið mangan vóru fongd við turrofti, slúttiliga smittað í goymslunum. Tað arbeidið, ið her varð miðurlagt, eigir at verða uppaffur til, og tá kanska loyst bygðavis gjøgnum búnaðarfelagini. — Annars stendur tað til hvønn einsæran at framala sær sjálvum friska set. Hóast tað á hesum umráði enn eru mangir óloystir spurningar, kann tó komast langt við hesum ráðum:

- 1) Tak ikki set úr veltu, har eplir hava verið árið fyrri.
- 2) Tak ikki set úr vatnsjúkari jørð.
- 3) Set ikki eplaveltuna ov tidliga niður. Tað reður um, at hon hevur skjótt um at spíra.
- 4) Tóða heldur í minna lagi, serliga við kóvievni.
- 5) Arbeid dúgliga við at halda moldina leysa um summarid, til veltan er saman-skotin.
- 6) Halt eyga við plantunum og bein fyrri øllum vantrivnaðum og avskeplaðum slökkum.
- 7) Sirma tvær ferðir um summarid við blásteinskalkvætu.
- 8) Tak heldur tidliga upp, og fá eplini turr á skalinum; legg tey í seteplakassar og goym tey í frostfrium luftigum rúmi, har einki annað plantutilfar er inni.
- 9) Ger goymslulús og seteplakassar rein í góðari tíð, áðrenn eplini skulu inn, við at sópa alt avfall og stöv burtur og sirma bæði hús og kassar við t. d. 1 % formalin. Hav hurðar og vind-eygu lokað í samdögurð, og lufta síðani væl út.
- 9) Legg rikiliga seteplamongd av, so öll epli, sum á várinum hava vantrivnaðar nálar, kunnu leggast burtur úr.

H. J. J.

Barnahjálpmerkið!